

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No6(5)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 240 sahifa,
16-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Tinglovchilarga axloqiy-estetik tarbiya berishda notiqlik madaniyatini shakllantirishning samaradorlik ko'rsatkichlari	10
Fazliddin Abdunabiyevich Abdurazaqov	
Professor-o'qituvchilarning ilmiy-pedagogik salohiyatini xalqaro mezonlar asosida rivojlantirish yo'llari	15
Maxmudov Qudratbek Shavkat o'g'li	
Orfografik kompetensiyaning mohiyati va boshlang'ich sinflarda shakllanish bosqichlari	21
Abduvaliyeva Nodira Alisherovna, Mo'minjonova Gulnoraxon Abdupatto qizi	
Tabiiy fanlarni o'qitishda uch o'lchamli vizualizatsiyalarning boshlang'ich ta'limdagi ahamiyati	25
Nabijonova Feruza Valijon qizi	
Loyiha texnologiyasi asosida bo'lajak o'qituvchilarda ijtimoiy tashabbuskorlikni rivojlantirish mazmuni	28
O'rinova Nilufar Muxammadovna	
Sinfdan tashqari o'qish darslarida badiiy asar bilan ishlashning kompetensiyaviy yondashuv asosidagi metodikasi	32
Qilichova Billura Yorqinxuja qizi, Homidov H. K.	
Kasbiy-kommunikativ madaniyat fenomenining pedagogik talqini va rivojlanish tendensiyalari	37
Tashpulatova Nodira Olimjon qizi	
Tabiiy fanlarni o'qitishda kompetensiyaviy yondashuv	41
Umbarova Nasiba Xolboy qizi	
Xorijiy tillarni o'rganishda shaxs nutqining shakllanishida psixolingvistikaning ahamiyati	44
Ahmedov Shavkat Asadilloevich, Ataboev Navruz Ilhombek o'g'li	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matnni tushunish va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi (PIRLS dasturi misolida)	47
Abduraxmanova Charos Burxanovna	
Lesson Planning in English Language Teaching at Technical Universities	51
Aitbaeva Nursuliu Tairbekovna	
Lingvistik intellekt asosida individual o'qitish yondashuvining samaradorligi	55
Allanazarova Sadoqat Azimovna	
Xorij tadqiqotlarida zamonaviy oila transformatsiyasida farzandlar taraqqiyotining ijtimoiy-psixologik asoslari	59
Bo'riyeva Mahbuba Shavkatovna	
Теоретико-методологические подходы к изучению эмоциональных концептов в литературе: (на материале английских и немецких фразеологизмов)	63
Сайёра Улашевна Тагаева, Азиза Анкаевна Уразкулова	
The Importance of Forming a Schedule for High School Students	67
D. T. Atabayeva, X. I. Abduraymova	
Milliy cholg'u ansambllari orqali o'quvchilar musiqiy dunyoqarashini shakllantirish	70
Dadamirzayeva Gulshanoy To'lanjon qizi	
Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida ma'naviy-axloqiy tarbiyaga yondashuvning texnologik xususiyatlari ...	75
Jumanov Sherzod Saloyevich	
Adabiyot darsliklari uchun yangi o'zbek adabiyoti namunalarini saralashning ilmiy-metodik asoslari	78
Musaboyeva Zulfira Iqboljon qizi	
Maktab geometriyasida ko'pyoqlilar mavzusini o'rganishning innovatsion usullari	83
Pirlepesov Umrbek Baxtiyor o'g'li	
Generativ AI vositalarining mustaqil ta'lim jarayonidagi didaktik funksiyalari	86
Qahramonova Xumora Qahramonovna	
O'quvchi-sportchilar uchun individual mashg'ulot yuklamalarini avtomatik rejalashtirish va optimallashtirish imkoniyatini yaratish ahamiyati	91
Qosimov Faxriddin Jo'raqulovich	

Когнитивный диссонанс как социально-психологический феномен в контексте высшего образования: теоретический анализ	95
Мансурова Гульмира Рафазловна	
Регуляторный произвол или необходимый порядок? Влияние новых регуляторных механизмов на свободу расследовательской журналистики	101
Рауфова Озода	
Qizlar tarbiyasida mahalla–oila–maktab hamkorligi mexanizmlari	105
Choriyeva Dildora Ismat qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini individuallashtirishning samaradorligi: kompetensiyaviy yondashuv asosida	109
Tangriyev Abdulkarim Tovashevich	
O'qish savodxonligi darslarida matn bilan ishlash orqali o'quvchilarda muammoli vaziyatlarni hal etish ko'nikmalarini rivojlantirish texnologiyasi.....	114
Boymurodova Nodirabegim Bahodir qizi	
Raqamli transformatsiya sharoitida STEAM ta'limi orqali talabalarda tanqidiy fikrlash kompetensiyasini shakllantirish	120
Kozimova Mehriniso Akbarali qizi	
Oliy ta'limda kvest texnologiyasi yordamida fizika fanining murakkab tushunchalarini o'zlashtirish samaradorligini oshirish metodikasi.....	125
O'rinboyeva Kumushoy Sultonbek qizi	
Tasvirlarga raqamli ishlov berish texnologiyalari va ularning amaliy qo'llanilishi	129
Sharipov Nodir Botir o'g'li	
Management of Medical Emergencies in Outpatient Dental Clinics.....	133
Adurazzoqov Kamoliddin, Umarov Maruf, Buzrukhoda Javohir	
Psixologik farovonlikning asosiy komponentlari, ta'sir qiluvchi omillar va zamonaviy baholash usullari	138
Aliyev Samariddin Murotali o'g'li	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy kompetensiyasini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	142
Boymurodova Sadoqat Istam qizi	
O'zbekiston Respublikasi ta'lim tizimi.....	146
Gadoymurodova Kamola Sunnatulloevna	
Oilada bola tarbiyasining ahamiyati va uning shaxs kamolotiga ta'siri	151
Galdiyeva Mehribon Durdiyevna, Oilimova Mushtariy Xaydarali qizi	
Art-pedagogika vositasida boshlang'ich sinf o'quvchilarida estetik dunyoqarashni shakllantirishning pedagogik ahamiyati	154
Gulboyev Akbar Tuxtyayevich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ma'naviy tadbirlar orqali vatanparvarlik tuyg'usini shakllantirish	158
Homidov Husniddin Kupaysinovich, Yusupova Gulzor Yunusjon qizi, Norbekova Sevinch Musurmon qizi	
Bone-Grafting Materials in Oral Surgery: Classification, Biological Properties, and Clinical Application	161
Jumaqulova Mashhura Alishevovna, Buzrukhoda Javohir Davronovich	
Mediatsiya va o'qib tushunish kompetensiyasi o'rtasidagi o'zaro aloqadorlik	166
Karimova Dilyoraxon Raximjon qizi	
Using STEM Technologies to Foster Rational Thinking in the Dentistry	169
Khonimqulov Javlon, Burkhonova Zarafuz	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini montessori metodikasi vositasida til o'rganish ko'nikmalarini shakllantirish usullari modeli.....	173
Mahbuba Yusupova Rustam qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda tayanch kompetensiyalarni integrativ yondashuv asosida shakllantirish metodikasining samaradorligi.....	177
Nasimova N. Q.	
Analysis of Scanning Techniques Used in Orthodontic Dentistry	182
Nasrullayev Javlonbek Ta'atonovich, Rahimberdiyev Rustam Abdunosirovich	
Zamonaviylik - ta'lim konsepsiyasida asosiy mezon sifatida	187
Ochilova Gulnoza Odilovna	

MUNDARIJA SOÐERJANIE CONTENTS

O'qish savodxonligi darslarida xalq og'zaki ijodidan foydalanish metodikasi	191
<i>Qahhorova Sojida Bahodir qizi, Zokirov Javoxir G'aybullo o'g'li</i>	
Diqqat va xotira jarayonlarida raqamli texnologiyalarning roli	196
<i>Salomova Nargiza Sattorovna</i>	
Talabalarda kasbiy refleksiya rivojlanishiga ta'sir etuvchi psixologik omillarning empirik tahlili.....	200
<i>Shukurova Nargiza Ikramovna</i>	
Gimnastikachi qizlarda egiluvchanlik jismoniy sifatini rivojlantirish jarayonida shikastlanishlarning oldini olish	205
<i>Sultanova Musharafxon Xudoyqul qizi</i>	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarda ekologik bilimlarni raqamli texnologiyalar yordamida rivojlantirish...	210
<i>Sayfedinova Dildora Ikramitdinovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishida shaxsga yo'naltirilgan texnologiyalardan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari, imkoniyatlari va yo'nalishlari	216
<i>Uralova Nurxon Maxadovna</i>	
Naqshbandiya qadriyatlarini bo'lg'usi o'qituvchi shaxsini shakllantirishdagi o'rni.....	220
<i>Xalmuxamedova Maxbuba Aslanovna</i>	
Boshlang'ich ta'limda raqamli texnologiyalardan foydalanishning ilmiy-metodik asoslari	223
<i>Xo'jamberdiyeva Maftuna Norqobilovna, Sanaqulova Sevinch Baxtiyor qizi</i>	
Developing Logical Thinking via the Use of STEM Technology	226
<i>Yarmuhammedov Nabijon Navruzovich, Burkhonova Zarafuz</i>	
Jismoniy tarbiya darslarida innovatsion metodlardan foydalanishning ahamiyati	229
<i>Yo'ldoshboyeva Zulfiya Ravshan qizi, Jumayev Abdilxakim Turdiyevich</i>	
Значение предмета физического воспитания и спортивной метрологии в физическом воспитании молодежи	233
<i>Маматкулов Равшанжон Солижонович</i>	
Аксиологические аспекты диалога культур в романе Сухбата Афлатуни "Рай Земной"	237
<i>Чернова Татьяна Алексеевна, Худойназаров Сардорбек</i>	

JISMONIY TARBIYA DARSLARIDA INNOVATSION METODLARDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI

Yo'ldoshboyeva Zulfiya Ravshan qizi

Chirchiq davlat pedagogika universiteti
 Jismoniy madaniyat fakulteti Jismoniy madaniyat yo'nalishi
 24/1-guruh 2-bosqich talabasi

Jumayev Abdilxakim Turdiyevich

Chirchiq davlat pedagogika universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada jismoniy tarbiya darslarida innovatsion metodlardan foydalanishning pedagogik ahamiyati hamda ularning ta'lim samaradorligini oshirishdagi o'rni yoritilgan. Tadqiqotda zamonaviy pedagogik yondashuvlar, interfaol metodlar va o'yin texnologiyalari asosida o'quvchilarning jismoniy faolligini oshirish, sportga bo'lgan qiziqishini kuchaytirish masalalari tahlil qilingan. Shuningdek, innovatsion metodlardan foydalanish orqali o'quvchilarda jamoada ishlash, mustaqil fikrlash, kommunikativ kompetensiyalarni rivojlantirish hamda sog'lom turmush tarziga intilish ko'nikmalarini shakllantirishning ahamiyati asoslab berilgan. Tadqiqot natijalari innovatsion metodlarning jismoniy tarbiya mashg'ulotlari samaradorligini oshirishda muhim omil ekanligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: jismoniy tarbiya, innovatsion metodlar, pedagogik texnologiyalar, interfaol usullar, sport ta'limi, o'quv jarayoni, ta'lim samaradorligi, sog'lom turmush tarzi, jismoniy faollik.

Abstract: This article examines the pedagogical significance of using innovative methods in physical education lessons and their role in improving the effectiveness of the educational process. The study analyzes ways of increasing students' physical activity and strengthening their interest in sports through modern pedagogical approaches, interactive methods, and game-based technologies. Particular attention is given to the importance of innovative methods in developing teamwork skills, independent thinking, communicative competencies, and a commitment to a healthy lifestyle among students. The findings indicate that innovative teaching methods are an important factor in enhancing the effectiveness of physical education classes.

Key words: physical education, innovative methods, pedagogical technologies, interactive methods, sports education, learning process, educational effectiveness, healthy lifestyle, physical activity.

Аннотация: В данной статье рассматриваются педагогическое значение использования инновационных методов на уроках физической культуры и их роль в повышении эффективности образовательного процесса. В исследовании анализируются вопросы повышения физической активности учащихся и усиления их интереса к спорту на основе современных педагогических подходов, интерактивных методов и игровых технологий. Особое внимание уделяется значению инновационных методов в формировании у учащихся навыков командной работы, самостоятельного мышления, развитию коммуникативных компетенций и стремления к здоровому образу жизни. Результаты исследования подтверждают, что инновационные методы являются важным фактором повышения эффективности занятий физической культурой.

Ключевые слова: физическая культура, инновационные методы, педагогические технологии, интерактивные методы, спортивное образование, учебный процесс, эффективность образования, здоровый образ жизни, физическая активность.

KIRISH

Hozirgi ta'lim jarayonida jismoniy tarbiya darslarini zamonaviy yondashuvlar asosida tashkil etish o'quvchilarning faolligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. An'anaviy mashg'ulotlar bilan bir qatorda innovatsion metodlardan foydalanish dars mazmunini boyitadi, o'quvchilarda sportga nisbatan qiziqish uyg'otadi hamda sog'lom turmush tarziga ijobiy munosabatni shakllantiradi. Jismoniy tarbiya darslarida interfaol usullar, o'yin texnologiyalari, rolli mashg'ulotlar va axborot-kommunikatsiya vositalaridan foydalanish o'quvchilarning nafaqat jismoniy, balki ijtimoiy va psixologik rivojlanishiga ham xizmat qiladi. Shu jihatdan innovatsion metodlarni qo'llash ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Berilgan adabiyotlarda jismoniy tarbiya darslarida innovatsion metodlardan foydalanish masalasi pedagogika, jismoniy tarbiya nazariyasi, sport pedagogikasi va zamonaviy ta'lim texnologiyalari nuqtayi nazaridan yoritilgan.

I. Karimovning "Yuksak ma'naviyat - yengilmas kuch" asarida ta'lim-tarbiya jarayonida ma'naviy yetuk, faol va mas'uliyatli shaxsni shakllantirish g'oyasi ilgari surilgan bo'lib, bu jismoniy tarbiya darslarining tarbiyaviy ahamiyatini asoslashga xizmat qiladi.

Xodjayevning pedagogika nazariyasiga oid ishlari ta'lim jarayonini ilmiy tashkil etish, o'quvchi shaxsini rivojlantirish va pedagogik yondashuvlarni takomillashtirish masalalarini ochib beradi.

Tolipov va Usmonboyeva pedagogik texnologiyalar hamda pedagogik mahorat orqali o'qituvchining darsni interfaol va samarali tashkil etish imkoniyatlarini ko'rsatadi.

Salomov va Matveyev jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasida jismoniy sifatlarni rivojlantirish, mashg'ulot yuklamasini to'g'ri tanlash hamda harakat faolligini oshirish masalalariga alohida e'tibor qaratadi.

Raximov sport pedagogikasi asoslarida sport mashg'ulotlarining tarbiyaviy va metodik jihatlarini tahlil qiladi. "Ta'lim to'g'risida"gi hamda "Jismoniy tarbiya va sport to'g'risida"gi qonunlar ta'lim va sport faoliyatining huquqiy asoslarini belgilaydi.

G'ulomov, Mamatqulov, Islomov va Vahobovning asarlarida innovatsion pedagogik texnologiyalar, interfaol usullar va o'quv jarayonini samarali tashkil etishning amaliy imkoniyatlari yoritilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqolada jismoniy tarbiya darslarida innovatsion metodlardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlarini o'rganish uchun nazariy tahlil, taqqoslash, umumlashtirish va pedagogik kuzatuv usullaridan foydalanildi. Asosiy e'tibor interfaol metodlar, o'yin texnologiyalari, muammoli o'qitish, klaster, rolli o'yinlar, kooperativ o'qitish va raqamli texnologiyalarning o'quv jarayonidagi ahamiyatini aniqlashga qaratildi. Shuningdek, dars jarayonida o'quvchilarning faolligi, jamoaviy ishlash ko'nikmalari, sport mashqlarini bajarishga bo'lgan qiziqishi hamda sog'lom turmush tarziga munosabati tahlil qilindi. Innovatsion metodlar an'anaviy usullar bilan qiyoslanib, ularning ta'lim samaradorligiga ta'siri pedagogik nuqtayi nazardan baholandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, jismoniy tarbiya darslarida innovatsion metodlardan foydalanish o'quvchilarning darsdagi ishtirokini faollashtiradi, mashg'ulotlarga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi va jismoniy tayyorgarlik ko'rsatkichlarining yaxshilanishiga yordam beradi. Interfaol metodlar o'quvchilarning mustaqil fikrlashi va o'z fikrini erkin ifodalashiga sharoit yaratadi. O'yin texnologiyalari harakat faolligini oshirib, darsni qiziqarli tashkil etadi. Raqamli vositalar esa sport mashqlarini ko'rgazmali tushuntirish, texnikani tahlil qilish va o'quvchilarning mustaqil shug'ullanishiga imkon beradi. Natijada o'quvchilarda jamoaviylik, mas'uliyat, intizom va sog'lom turmush tarziga intilish ko'nikmalari shakllanadi.

Jismoniy tarbiya darslarida innovatsion metodlardan foydalanish ta'lim jarayonini faollashtirish bilan birga, o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Bunday metodlar darsni biryoqlama mashqlar majmuasi sifatida emas, balki ijodiy, interfaol va tarbiyaviy jarayon sifatida tashkil etishga yordam beradi. Ayniqsa, o'yinlashtirish, guruhlarda ishlash, muammoli vaziyatlar va rolli mashg'ulotlar o'quvchilarning sport faoliyatiga ongli yondashuvini kuchaytiradi. Shu bilan birga, innovatsion metodlarni samarali qo'llash o'qituvchidan metodik tayyorgarlik, darsni puxta rejalashtirish va o'quvchilarning yosh hamda individual xususiyatlarini hisobga olishni talab qiladi.

Hozirgi kunda ta'lim tizimida dars jarayonini samarali tashkil etish, o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini rivojlantirish uchun zamonaviy pedagogik yondashuvlardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, jismoniy tarbiya darslarida innovatsion metodlardan foydalanish o'quvchilarning jismoniy faolligini oshirish, ularda sog'lom turmush tarzini shakllantirish hamda sportga bo'lgan qiziqishni kuchaytirishga xizmat qiladi.

Innovatsion metodlar o'quv jarayonini faollashtiradi, o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, ijodiy yondashuvi va jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu sababli jismoniy tarbiya ta'limida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash bugungi kunning dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi.

Innovatsion metodlar tushunchasi

Innovatsion metodlar - bu ta'lim jarayonini samarali tashkil etish, o'quvchilarni faol ishtirok etishga undash va ularning bilimlarini mustahkamlashga qaratilgan zamonaviy o'qitish usullaridir. Ushbu metodlar yordamida o'quvchilar dars jarayonida faol qatnashadi, mashg'ulotlarga qiziqish bilan yondashadi va o'z bilimlarini amaliyotda qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladi.

Jismoniy tarbiya darslarida innovatsion metodlardan foydalanish orqali o'quvchilar faqat jismoniy mashqlarni bajaribgina qolmay, balki sport madaniyati, jamoaviylik, mas'uliyat va intizom kabi muhim sifatlarni ham egallaydi.

Jismoniy tarbiya darslarida qo'llaniladigan innovatsion metodlar

1. **Interfaol metodlar.** Interfaol metodlar o'quvchilarning dars jarayonida faol ishtirokini ta'minlaydi. Masalan, savol-javob, guruhlarda ishlash, bahs-munozara kabi usullar orqali o'quvchilar bilimlarini mustahkamlaydi va o'z fikrlarini erkin ifodalaydi.
2. **O'yin texnologiyalari.** Jismoniy tarbiya darslarida o'yin elementlaridan foydalanish o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Harakatli o'yinlar o'quvchilarning tezkorlik, chaqqonlik va kuch kabi jismoniy sifatlarini rivojlantirishga yordam beradi.
3. **Muammoli o'qitish metodi.** Bu metodda o'quvchilarga muammoli vaziyatlar beriladi va ular mustaqil ravishda yechim topishga harakat qiladi. Natijada o'quvchilarning fikrlash qobiliyati rivojlanadi.
4. **Klaster metodi.** Klaster metodi o'quvchilarning ma'lumotlarni tizimli ravishda o'rganishiga yordam beradi. Bu metod orqali o'quvchilar sport mashqlari yoki jismoniy tarbiya mavzularini tahlil qilib, asosiy tushunchalarni o'zaro bog'laydi.
5. **Rolli o'yinlar metodi.** Rolli o'yinlar orqali o'quvchilar turli sport vaziyatlarini amaliy tarzda bajaradi. Masalan, sport hakami, murabbiy yoki sportchi rolini bajarish orqali ular sport jarayonini yaxshiroq tushunadi.
6. **Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari.** Zamonaviy texnologiyalar jismoniy tarbiya darslarida muhim ahamiyatga ega. Video darslar, sport mashqlari bo'yicha elektron taqdimotlar va turli raqamli platformalar yordamida o'quvchilar mashqlarni to'g'ri bajarishni o'rganadi.

Jismoniy tarbiya darslarida innovatsion metodlardan foydalanish o'quvchilarning har tomonlama rivojlanishiga yordam beradi. Bunday darslar o'quvchilar uchun qiziqarli va samarali bo'ladi. Shu bilan birga, innovatsion metodlar o'quvchilarning jismoniy tayyorgarligini oshirish, ularni sport faoliyatiga jalb qilish hamda sog'lom turmush tarzini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi.

Jismoniy tarbiya darslarida innovatsion metodlardan foydalanish ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biridir. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar yordamida darslar qiziqarli, mazmunli va samarali tashkil etiladi. Bu esa o'quvchilarning jismoniy rivojlanishi, sportga bo'lgan qiziqishi va sog'lom turmush tarzini shakllantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Bugungi kunda ta'lim jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash nafaqat akademik fanlarda, balki jismoniy tarbiya va sport ta'limida ham dolzarb masala hisoblanadi. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar o'quvchilarning faolligini oshiradi, mashg'ulotlarni qiziqarli qiladi hamda ularning jismoniy, aqliy va ijtimoiy rivojlanishiga xizmat qiladi.

Innovatsion metodlarning maqsadi

Jismoniy tarbiya darslarida innovatsion pedagogik metodlardan foydalanishning asosiy maqsadi o'quvchilarning jismoniy, psixologik va ijtimoiy rivojlanishini ta'minlashdir. Shu bilan birga, bu metodlar orqali:

- o'quvchilarning ta'limga bo'lgan qiziqishi oshadi;
- mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuv rivojlanadi;
- jamoaviy ishlash ko'nikmalari shakllanadi;
- sport mashg'ulotlari orqali sog'lom turmush tarzi targ'ib qilinadi.

Innovatsion metodlarni qo'llash usullari

- a) **Kooperativ o'qitish.** O'quvchilar kichik guruhlarga bo'linib, mashqlarni birgalikda bajaradi. Bu metod hamkorlik, mas'uliyat va jamoada ishlash qobiliyatini rivojlantiradi.
- b) **Masofaviy va raqamli texnologiyalar.** Video darslar, interaktiv dasturlar va mobil ilovalar yordamida o'quvchilar texnikalarni o'rganadi hamda mashqlarni mustaqil bajara oladi. Masalan, sport mashqlarini video orqali ko'rsatish, tahlil qilish va takomillashtirish imkoniyati mavjud.
- c) **Muammoli o'qitish va amaliy mashqlar.** O'quvchilarga mashqlar bilan bog'liq vaziyatlar berilib, ular yechim topishga harakat qiladi. Bu metod ularning tahlil qilish va qaror qabul qilish qobiliyatini oshiradi.

- d) **Gamifikatsiya (o'yinlashtirish).** Mashg'ulotlarni o'yin elementlari bilan boyitish o'quvchilarda motivatsiyani oshiradi. Masalan, kichik musobaqalar, ball tizimi, raqobat va mukofotlash orqali darslar qiziqarli bo'ladi.
- e) **Rolli o'yinlar va dramatzatsiya.** O'quvchilar sportchi, murabbiy yoki hakam rollarini bajaradi. Bu metod o'quvchilarga sport jarayonini chuqurroq tushunishga, jamoaviy qaror qabul qilishga va mas'uliyatni his qilishga yordam beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Innovatsion metodlarning afzalliklari:

- darslarni qiziqarli va interfaol qiladi;
- o'quvchilarning jismoniy tayyorgarligini oshiradi;
- mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuvni rivojlantiradi;
- jamoaviy ishlash va mas'uliyat ko'nikmalarini shakllantiradi;
- sog'lom turmush tarziga intilishni kuchaytiradi;
- mashqlarni to'g'ri va samarali bajarish imkoniyatini oshiradi;
- o'quvchilarda sportga doimiy qiziqishni shakllantiradi.
- Innovatsion metodlarning amaliy natijalari:
- o'quvchilarning mashg'ulotlarda qatnashish faolligi ortadi;
- sport musobaqalarida ishtirok etish darajasi oshadi;
- o'quvchilarning jismoniy ko'rsatkichlari va texnikasi yaxshilanadi;
- o'quvchilarda sog'lom turmush tarziga rioya qilish odati shakllanadi.

Jismoniy tarbiya darslarida innovatsion pedagogik metodlar nafaqat jismoniy tayyorgarlikni oshiradi, balki o'quvchilarning ijtimoiy va psixologik rivojlanishiga ham xizmat qiladi. Zamonaviy metodlardan foydalangan holda o'quvchilar mashg'ulotlarda faol ishtirok etadi, jamoada ishlash va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu sababli jismoniy tarbiya darslarini innovatsion metodlar asosida tashkil etish bugungi kunda ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat - yengilmas kuch. - Toshkent : Ma'naviyat, 2018. - 176 b.
2. Xodjayev B.X. Pedagogika nazariyasi. - Toshkent : Fan va texnologiya, 2017. - 320 b.
3. Tolipov O'., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. - Toshkent : Iqtisod-Moliya, 2012. - 240 b.
4. Salomov R.S. Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi. Toshkent : O'qituvchi, 2015. - 280 b.
5. Матвеев Л.П. Теория и методика физической культуры. - Москва : Спорт, 2013. - 543 с.
6. Raximov B.R. Sport pedagogikasi asoslari. - Toshkent : O'zbekiston, 2016. - 224 b.
7. O'zbekiston Respublikasi. Ta'lim to'g'risida : Qonun. - Toshkent, 2017.
8. O'zbekiston Respublikasi. Jismoniy tarbiya va sport to'g'risida : Qonun. - Toshkent, 2018.
9. G'ulomov Sh., Mamatqulov A. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. - Toshkent : Fan, 2019. - 216 b.
10. Islomov D. Zamonaviy ta'lim metodlari va interfaol usullar. - Toshkent : Innovatsiya-Ziyo, 2020. - 198 b.
11. Vahobov S. Pedagogik innovatsiyalar va o'quv jarayonini samarali tashkil etish. - Toshkent : O'qituvchi, 2021. - 240 b.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(5)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.